

Decimus Moralis christianæ fons est naturalis ratio juxta illud *I. 46. v. 8. Redite prævaricatores ad sor*, id est, naturalis ratio revocet peccatores ad conscientiam. Ratio enim naturalis homini a Deo data est ad veritatis agnitionem comparandam, cum sit divini ipsius luminis communicatio; quare valde utilis est in Christianæ moralis studio. Suppeditat ratio communia morum principia, cujusmodi ea sunt: *Bonum est faciendum: malum fugiendum. Quod tibi fieri non vis, alteri ne feceris.* Ex his variæ deducuntur conclusiones, quibus diversa declarantur officia, quæ exercere tenemur erga Deum, erga proximum, erga nosmetipsos. Id tamen notetur oportet, quod ratio naturalis versari debeat in theologice non ut domina, sed ut famula, atque auctoritati inservire tanquam pedissequa, ex principiis revelatis conclusiones eliciendo, ac regulas exponendo, ad quarum normam ordinare, seu conformare debemus actiones nostras, ut bonæ sint, ac vitia ab iis arceantur.

§. II.

DE LOCORUM, SEU FONTIUM THEOLOGICORUM USU.

Prædicti Christianæ moralis fontes cum non sint æqualis ponderis, & auctoritatis, in iis adhibendis prudens cautio requiritur. Nimirum ubi quæstio moralis resolvi potest per expressam revelationem, standum est revelationi, quidquid in contrarium ratio
humana

humana suggerat, aut reclamet. Revelatio siquidem in se regulam certissimam morum continet, utpote quæ infallibili verbo Dei nititur, cum ex opposito humana ratio erroris periculo subiaceat. * In Scripturis divinis homo appellatur mendax. *Rom. 3. v. 4.* Deus vero ita verax est, ut sit ipsa veritas, idcirco nec fallere, nec falli possit. Quod si quæstio solvi nequeat per expressum sive scriptum, sive tradi-

* Sola ratio impar est, seu ultimo fini, seu mediis ad eum ducentibus cognoscendis. Hunc humanæ rationis defectum perspicue produnt errata innumera, & mores corruptissimi gentiliū Philosophorum. Quis enim nescit, ut de moralibus duntaxat erratis aliqua promam exempla, Platonicos uxorum communioni, ac mendaciis patrocinatos? Stoicos parilia judicasse omnia peccata, atque autochiriam, sive occisionem sui perquam dignam homine sapiente? Taceo de Epicureis, & reliquis. Transeo ad nostrorum temporum Protestanticos Doctores, qui pariter ex nimio naturalis rationis usu in enormes lapsi sunt errores, prout constat perlegendi opera Hugonis Grotij, Puffendorfil, atque recentiorum scriptorum. Inter plurimos errores, quos in particularibus Juris, morumque materiis fovent Protestantes, duo præsertim numerantur, qui sunt magnæ amplitudinis, & innumeras humanæ vitæ actiones, si in praxi habeantur pro norma, inficere possunt. Unus simulationes, falsiloquia, æquivocationes respicit, a quibus abesse putant formalem malitiam mendacii, quotiescumque nostræ, aut alienæ utilitati promovendæ inserviunt. Quod quam late pateat in tanta mentiendi proclivitate, & occasionibus fere continuis nemo non videt. Alter ad usuras refertur, quas pariter adeo pervagatas esse liquet, ut iis solum concludantur limitibus, quibus humanum, ac civile finitur commercium. Docent nimirum, ex mutuo licite, honesteque percipi posse a mutantibus lucrum aliquod moderatum, quoties christianæ charitatis regula non obstat, nec Statuta municipalia Regionum vetant. Hi errores, & similes quam sint enormes, ex se patet. Sanius alii ex Protestantibus Doctoribus, uti Boeclerus, Fortschius asseruerunt, respiciendam, & consulendam esse identidem revelatæ Theologiæ doctrinam a Christianis Tractatoribus seu Ethices, seu Jurisprudentiæ.

traditum Dei verbum , sed per necessariam demonstrationem ex principiis revelatis , standum est hujusmodi demonstrationi , non attendendo ad id , quod ratio humana passionum nebulis obscæcata in contrarium suadeat. Propositio enim , quæ ex alia revelata necessario sequitur , irrefragabilis est auctoritatis.

Si autem quæstio moralis neque per expressum Dei verbum , neque per necessariam demonstrationem ex revelatis resolvi queat , tunc hi , quorum in Ecclesia est facultas docendi , & præcipiendi , sunt audiendi , simulque attendendum , quid super eam quæstionem definierint , cum hi ad divinam revelationem propius accedant , eosque Deus constituerit , ut genuinum Scripturæ , & Traditionis sensum exponant : ideo isti consulendi sunt , ubi manifesta non habetur revelatio. *Labia enim Sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore ejus.*

Ubi talis quæstio neque per revelationem expressam , neque per necessariam demonstrationem ex revelatis , neque per Superiorum Decreta solvi potest , consulendi sunt , qui antiquitate , doctrina , pietate sunt in Ecclesia excellentiores. Habent enim hi ab antiquitate , quod testes sint , ac custodes divinæ Traditionis : a doctrina , quod sint divinæ revelationis interpretes : a pietate , quod ab humanis affectibus in exponendis morum regulis , eorum que difficultatibus dissolvendis immunes extiterint. Quod si circa morales difficultates Patres Patribus adversantur ,

R. P. Antonine. Tom. IV.)((

sentur, Theologi insigniores alii alia tradant, celebriores Canonistæ diversa opinentur, tunc rationis est definire, "quid sit sequendum, quidve vitandum.*

Ex his omnibus concludere licet, quod Theologia moralis sit ea facultas nobilissima, atque utilissima, quæ tum rectæ rationis dictamina, tum revelatæ præsertim Religionis Decreta ad omnem morum informationem, atque ad ultimi finis beatissimi affecutionem pertinentia sinu suo complectitur, atque artificiosa methodo jam diu in Scholas laudabiliter inducta proponit, ac declarat, cunctas suas positiones, quoad fieri potest, firmando aut effatis S. Scripturæ, aut ecclesiasticæ Traditionis, & confessionis monumentis, aut Conciliorum, & SS. Pontificum canonibus, aut veterum Patrum, & subsequen-
 quentium Doctorum testimoniis, aut demum rationibus exinde deductis solida quadam argumentatione.

Recur-

* In rationis usu magna cautio adhibeatur, & quidem 1o. opus est, ut caveamus, ne rem secundum inclinationem pravorum nostrorum affectuum decidamus; quidquid enim placet, libenter amplectimur. 2do. Caveamus, ne a partium studiis, seu affectionibus abducamur. Ex hoc enim fit, ut quisque pro susceptis sive jure, sive injuriâ semel partibus veritatem stare pertinaciter tueatur, eaque omnia, quæ contra sentiunt aliarum partium Defensores, ut falsa

reiciat, & respuat. 3o. Medio, quantum fieri potest, inter laxiores, & rigidiores opiniones tramite incedamus. Etenim sicut sine culpa nec gravari potest dulce Christi jugum, ita nec via salutis amplior reddi potest, dum angusta in Evangelio designatur. 4o. Necessè est, ut in opinionum ambiguitate ei, quod propius revelationi accedere deprehendimus, ac parti, quæ magis legi favere videbitur, religiose adhareamus.

Recurrere ergo oportet ad locos istos theologicos, seu ad communes hos fontes, atque ex istis, quisquis est veri nominis Theologus, solet, ac debet probationes suorum Dogmatum elicere, *ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt arguere, ad Tit. I.* Hunc recursum ad præfatos locos cum nonnulli recentioris ætatis Scriptores catholici negligerent, atque in practica hac facultate tantum humanis rationibus velificarentur, & Scriptorum opinamentis inhærerent, non tam scientiam, quæ vera Theologia moralis sit, tradiderunt, sed meras adduxerunt opiniones. Hinc iusto zelo excandescens Benedictus XIV. *in ep. encycl. 26. Jun. 1749.* graviter questus est *de luxuriantium ingeniorum licentia, ac de modo opinandi in rebus ad conscientiam pertinentibus, alieno omnino ab evangelica simplicitate, & Sanctorum Patrum doctrina.*

Profecto quam absonum, simulque periculosum sit res Theologicas pertractare, conscientiæ controversias examinare, forum Poligubernare, utendo potius ratione, vel auctoritate humana, quam sacra divinarum literarum, atque ecclesiasticorum Patrum oracula consulendo, sat emphatice declarat S. Bonaventura *Præfat. in confess. cum,* inquit, *secundum B. Gregorium de cura pastorali sit ars artium regimen animarum, & occultiora sunt vulnera cogitationum, quam viscerum: horrendum profecto est videre quosdam Sacerdotes nostri temporis, qui sacram Scripturam, in qua præfati regiminis ars sufficientissime*

traditur, & Jura canonica, & Scripta Doctorum, in quibus plenissime declaratur, vel per torporem legere negligunt, vel per ignorantiam nesciunt, & tamen cordis Medicos in audiendis confessionibus se profiteri impudenter non metuumt. Ad hæc verba glossam apponit P. Christophorus a S. Josepho Carmelit. *Discal. de reg. mor. p. 2. q. 2. a. 2.* Hæc S. Bonaventura, quæ ut Ecclesie lumen nobis ab ipsa Ecclesia proponitur. Si de solo sacerdote particulari sic loquitur, quid diceret de Scriptore, seu Doctore, qui pro animarum directione universaliter scribit, & docet sine aliquo recurſu ad doctrinam sacram, ut in plerisque Auctoribus patet. Est ergo methodus hæc infalutatis ferme Scripturis, Patribusque morum doctrinam exponendi modus omnino vitiosus, major tamen perniciēs, ac plane intoleranda versatur in eo, quod tum Scripturarum, tum Patrum testimonia fuerint quidem agnita, & producta sæpissime a moralibus Tractatoribus, sed subinde ad eos sensus contorta, qui vel ipsis magis aridebant, vel probati erant amicis, quibus non affectu, & obsequio solum, sed doctrina quoque gratificandi, atque indulgendi cura erat præcipua. Tales Theologi, ait Albertus de Albertis *Præl. ad tr. de orn. mul. n. 1. SS.* Scripturam, & Patres ludibrio, quam Religioni habere malunt, ne dicam, prode-re. Hæc vero carnis prudentia est ipsissima illa, quæ in animarum judicio ferendo personas hominum intuetur, ac pro panis buccella veritatem deserit: --- at enim hæc inimica Deo, & mors est Apostolo.

Notent sibi finguli Sacerdotes hanc gravissimam Clementis XIII. Rom. Pont. in *Ep. encycl. ad univers. Ep.* 14. Sept. 1758. adhortationem istis verbis conceptam: *Ad puros, sanctosque mores accedat oportet digna ecclesiastico homine ab iis percepta doctrina. - Sacrum utriusque foederis Codicem, Ecclesiae Traditiones, sanctorumque Patrum Scripta, velut fontes, adeant, unde pura, & incorrupta fidei, morumque doctrina profunditur.*

Ut autem moralis quisque Theologus haurire feliciter possit ex indicatis limpidissimis fontibus saniores morum regulas, quas Benedictus XIV. Clementis XIII. Praedecessor in *ep. encycl. sup. praepr. ad Jubil.* 26. Jun. 1749. vocat eas sententias, quibus magis suffragatur ratio, & auctoritas favet, omnino certa quadam methodo opus est, qua cogitationes, fermocinationes, atque exercitationes nostrae invicem rite disponantur ad assequendum hujusmodi finem. *

)((3

Præter

* Theologi scholastici in ordinanda, & tradenda Theologia morali usi sunt diversa methodo. Nonnulli casuum conscientiae *Summas* per ordinem Alphabeti scripserunt. Hæc methodus licet ad faciliorem rerum, aut materiarum inventionem apprime conducatur, incipientibus tamen Theologiae morali primam navare operam foret minus utilis: id enim nec scientiam

ullam pareret, & in varias partes distraheret animos.

Attendentes alii, quod decem Præcepta Decalogi sint prima veluti principia Theologiae morali, per ordinem ad ista illam distribuerunt. Fuerunt, qui simul de præceptis Decalogi, atque Ecclesiae scripserunt. Fuerunt, qui de his egerunt separatim.

Quidam considerantes, quod casus conscientiae, de quibus potissi-

Præter methodum vere theologicam præ oculis habendæ sunt legitimæ regulæ in Scripturis, Patribus, & Canonibus ecclesiasticis interpretandis, prout quædam *Dist. 29.* ex SS. Patribus adducuntur. *

Perpendere quoque debet Theologus moralis monitum Benedicti XIV. *de Synod. Dioces.* l. 12. c. 7. n. 12. *Episcopus hoc studiose curabit, ut in prædictis collationibus moralibus eorum Theologorum sententia vincat, qui media via inter rigorem, & laxitatem incedere norunt.* Idipsum jam olim monuit Joannes Gerfonius *in tract. Regul. moral. c. 1. Ambulandum est in virtutum doctrina via regia, ut nec strictius fiat Dei mandatum, nec latius, quam ipse mandavit.*

Nimi-

potissimum agit Theologia moralis, seu *Practica christiana* nihil aliud sunt, quam variaz factorum species, de quibus in foro conscientiaz Judex Sacerdos sententiam dicit, ut vel honesta adprobet, vel ut turpia condemnet, inde nunc sub titulo *Enchiridii*, nunc *Directorii*, nunc *Speculi*, nunc *Praxis*, nunc *Institutionis*, nunc *Instructionis* Sacerdotum, vel Confessariorum suas casuum conscientiaz *Summas* ediderunt.

Plures secuti sunt ordinem, quem D. Thomas in sua *Summa* 2. 2. & 3. p. tenuit. Egit is primum de ultimo hominis fine, qui est Deus: dein de

his, per quæ homo ad hunc finem pervenire, vel ab eo deviare potest: postmodum de regulis, & principiis tam intrinsecis, quam extrinsecis actuum humanorum, demum de Sacramentis, quibus homini conferuntur auxilia ad actiones rite informandas juxta regulas præscriptas. Hæc methodus tradendi Theologiam moralem cur cuidam displiceat, non video.

* Ibi c. 1. *Pleraque Capitula (Juris Canonici) ex causa, persona, ex loco, ex tempore, considerata sunt, quorum modi quia medullitus non indagantur, in erroris labyrinthum nonnulli intrin-*
impin-

Nimium rigorem, sicut nimiam laxitatem semper reiecerunt SS. Patres. Sic S. Ambrosius *serm. 2. in Psalm. 118.* scribit: *Sunt in nobis, qui habent timorem Dei, sed non secundum scientiam, statuentes duriora praecepta, quae non potest humana conditio sustinere. -- Timor in eo est, quia videntur sibi consulere disciplinae, opus virtutis exigere, sed inscitia in eo est, quia non compatiuntur naturae, non aestimant possibilitatem* S. Bonaventura *expos. in c. 3. Joann.* hæc habet: *Secundum Gregorium nullum omnipotenti Deo sacrificium tale est, quale zelus animarum: debet tamen Zelus esse regulatus recta scientia, ne contingat illud: æmulationem Dei habent, sed non secundum scientiam. Unde Bernardus, quo fervidior est zelus, eo magis scientia est necessaria. Dilectio, & cognitio sunt necessariorum cum zelo, illa, ne inflat: ista, ne erret. S. Isidorus il. 3. de sum. Bon. c. 41. aestimatio prava arrogantium Sacerdotum, per quam imitantur Sanctos rigore disciplinae, & sequi negligunt Charitatis affectione. Videri volunt rigida severitate, sed formam humilitatis præstare nequeunt, ut magis terribiles, quam mitis aspiciantur, superbi Doctores vulnerare potius, quam emendare noverunt, Salomone testante: in ore stulti*

impinguntur, cum ante judicant, quam intelligant, ante inculpant, quam iterando lecta perquirant. 2do. c. 2. Ex S. Gregorio M. Regula SS. Patrum pro tempore, loco, & persona, & negotio instante ne-

cessitate tradita sunt. 30. Can. 3. Ex S. Hieronymo: SS. Scripturae juxta diversitates locorum, temporum, & hominum, quibus scripta sunt, diversas & causas, & argumenta, & origines habent.

*ti virga superbiæ, quia increpando rigide faciunt,
 & compati humiliter nesciunt.*

Faxit Deus, ut in amicam concordiam cœuntes
 universi Theologi morales sapienter simul, & mode-
 rate sentiant juxta normam a SS. Patribus traditam,
 atque observent illud, quod eos S. Bonaventura mo-
 nuit: *Nihil, quam quod institutum est, secundum divi-
 nam legem edoceant, nec addendo, nec auferendo, uni-
 cuique præcipiant secundum posse suum, non apponant
 gravia infirmis, sed infirmis benigni mitigent sarcinam.*
 Ecquidem non quantum volunt pro privato suo inge-
 nio, aut affectu, sed quantum possunt rationabiliter
 nempe, ac prudenter, quippe ex Cœlestino I. Papa
*in ep. ad Ep. Illir. Dominari nobis debent regulæ, non
 nos regulis dominari.*

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
 Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

TIFFEN Gray Scale

© The Tiffen Company, 2007

A	1	2	3	4	5	6	M	8	9	10	11	12	13	14	15	B	17	18	19
		R	G	B			W	G			K			C	Y		M		